

SPIS TREŚCI

Wstęp	XV
Wykaz podstawowej literatury	XIX
CZĘŚĆ PIERWSZA	1
STAROŻYTNOŚĆ	3
ARYSTOTELES, zw. Stagirytą (384–322 p.n.e.)	3
AUGUSTYN Aureliusz, św. (354–430)	4
CICERO Marcus Tullius (106–43 p.n.e.)	5
DEMOKRYT z Abdery (ok. 460–370 p.n.e.)	6
DIOGENES z Synopy (koniec V w. p.n.e. – 323 p.n.e.)	8
EPIKUR (341–270 p.n.e.)	8
GAIUS (II w.)	10
GORGIASZ z Leontinoi (ok. 483–375 p.n.e.)	11
HAMMURABI (Hammurapi) (1792–1750 p.n.e.)	14
HERAKLIT z Efezu (ok. 540 – ok. 480 p.n.e.)	15
KONFUCJUSZ (Kongzi, tzn. Mistrz Kong) (551–479 p.n.e.)	17
PLATON (427–347 p.n.e.)	18
POLIBIUSZ (ok. 230–120 p.n.e.)	19
PROTAGORAS z Abdery (485–411 p.n.e.)	21
SENEKA (Lucius Annaeus Seneca) (ok. 2 p.n.e. a 2 n.e. – 65 n.e.)	22
SOFOKLES (496–406 p.n.e.)	23
SOKRATES (470–399 p.n.e.)	24
URNAMMU (ok. 2112 – ok. 2095 p.n.e.)	25
ŚREDNIOWIECZE	26
DANTE (Durante) Alighieri (1265–1321)	26
CHALDUN IBN Wali ad-Din'abd ar-Rahman (1332–1406)	30
EIKE von Repkow (ok. 1180 – ok. 1235)	31
FARABI al-Abu Nasr Muhammad ibn Muhammad (870–950)	32
FORTESCUE sir John (ok. 1385 – ok. 1479)	34
GHAZALI al Abu Hamid Muhammad (1058–1111)	36
JAN Z SALISBURY (ok. 1115–1180)	37
JUSTYNIAN I WIELKI (482–565)	38
MARSYLIIUSZ z Padwy (Marsilio Mainardini) (1275–1342/3)	39
OCKHAM William (Occam) (ok. 1290–1349/1350)	39
STANISŁAW ze Skarbimierza (1400–1431)	41
TAJMIJJA Ibn Taki ad-Din Abu al-Abbas Ahmad Ibn Abd al-Halim (1263–1328)	42
TOMASZ z Akwinu, św. (1225–1274)	44
WŁODKOWIC Paweł (ok. 1370–1435)	45

RENEZANS	46
BODIN Jean (1530–1596)	46
BOTERO Giovanni (1544–1617)	48
ERAZM Z ROTTERDAMU (Gerhard Gerhards) (1469–1536)	49
GUICCIARDINI Francesco (1483–1540)	50
HOTMAN François (1524–1590)	52
KALLIMACH (Filip Buonaccorsi) (1437–1496)	53
KALWIN Jan (1509–1564)	54
LUTER Marcin (1483–1546)	55
MACHIAVELLI Niccolo (1469–1527)	55
MODRZEWSKI Frycz Andrzej (ok. 1503–1572)	57
MORE Thomas (Morus) (1478–1535)	58
MUNZER Thomas (ok. 1490–1525)	59
ORZECZOWSKI Stanisław (1513–1566)	60
OSTRORÓG Jan (1430–1501)	61
SKARGA Piotr (właśc. P. Powęski) (1536–1612)	62
SUAREZ Francisco (1548–1617)	63
ZWINGLI Ulrich (1484–1531)	64
XVII WIEK	65
BACON Francis (1561–1626)	65
CAMPANELLA Tommaso (Giovanni Domenico C.) (1568–1639)	67
COKE sir Edward (1552–1634)	68
COLBERT Jean Baptiste (1619–1683)	70
FILMER sir Robert (ok. 1588–1653)	71
GROOT Huig de (Grocjusz) (1583–1645)	73
HARRINGTON James (1611–1677)	74
HOBBS Thomas (1588–1679)	76
LILBURNE John (1614–1657)	77
LOCKE John (1632–1704)	78
PUFENDORF Samuel (1632–1694)	80
RICHELIEU Armand Jean du Plessis de (1585–1642)	81
SPINOZA Baruch (1632–1677)	82
WINSTANLEY Gerrard (1609–1660)	83
ZOUCHE Richard (1590–1661)	84
ÓŚWIECENIE	85
BECCARIA Cesare (1738–1794)	85
DIDEROT Denis (1713–1784)	86
FRANKLIN Benjamin (1706–1790)	87
HAMILTON Alexander (1757–1804)	88
JEFFERSON Thomas (1743–1826)	90
KANT Immanuel (1724–1804)	90
KOŁŁATAJ Hugo (1750–1812)	91

KONARSKI Stanisław (Hieronim Franciszek) (1700–1773)	92
LESZCZYŃSKI Stanisław (1677–1766)	93
MABLY Gabriel Bonnot de (1709–1785)	95
MESLIER Jean (1664–1729)	95
MONTESQUIEU Charles Louis de (Monteskiusz) (1689–1755)	96
MORELLY (XVIII w.)	97
NAPOLEON I Bonaparte (1769–1821)	98
PAINÉ Thomas (1737–1809)	99
QUESNAY François (1694–1774)	100
ROBESPIERRE Maximilien François Marie de (1758–1794)	101
ROUSSEAU Jean Jacques (1712–1778)	102
SIEYES Emmanuel Joseph (1748–1836)	103
SKRZETUSKI Kajetan Józef (1743–1806)	104
SMITH Adam (1723–1790)	105
STASZIC Stanisław (1755–1826)	107
SVAREZ (Suarez) Karl Gottlieb (1746–1798)	108
THOMASIIUS Christian (1655–1728)	109
WOLFF Christian (1679–1754)	110
WOLLSTONECRAFT Mary (1759–1797)	111
WOLTER (François-Marie Arouet – Voltaire) (1694–1778)	115
CZĘŚĆ DRUGA	117
ANARCHIZM I SYNDYKALIZM	119
BAKUNIN Michaił Aleksandrowicz (1814–1876)	119
GODWIN William (1756–1836)	120
KROPOTKIN Piotr Aleksiejewicz (1842–1921)	123
MALATESTA Errico (1853–1922)	124
PELLOUTIER Fernand (1867–1901)	125
PROUDHON Pierre Joseph (1809–1865)	128
SOREL Georges (1847–1922)	129
STIRNER Max (pseudonim Johann Caspar Schmidt) (1806–1856)	130
TOŁSTOJ Lew (1828–1910)	132
KONSERWATYZM	133
BARRES Maurice (1862–1923)	133
BONALD Louis Gabriel Ambroise de (1754–1840)	134
BUCHANAN Patrick Joseph (ur. 1938)	135
BURKE Edmund (1729–1797)	137
CHATEAUBRIAND François-Rene de (1768–1848)	138
CHURCHILL sir Winston Leonard Spencer (1874–1965)	139
CLAUSEWITZ Carl von (1780–1831)	141
DONOSO Cortes Juan Francisco M. (1809–1853)	142
ELIOT Thomas Stearns (1888–1965)	143
FRANCO Bahamonde Francisco (1892–1975)	144

GIERKE Otto von (1841–1921)	146
HALLER Carl Ludwig von (1768–1854)	147
HEGEL Georg Wilhelm Friedrich (1770–1831)	149
KIRK Rusell (1918–1994)	150
KRISTOL Irving (1920–2009)	152
MACINTYRE Alasdair (ur. 1929)	153
MAISTRE Joseph Marie de (1753–1821)	154
MAURRAS Charles Marie (1868–1952)	155
MULLER Adam (1779–1829)	157
NOVALIS (właśc. Georg Philipp Friedrich Freiherr von Hardenberg) (1772–1801)	158
OAKESHOTT Michael Joseph (1901–1990)	159
SALAZAR Antonio de Oliveira (1889–1970)	160
SCHMITT Carl (1888–1985)	161
STAHL Friedrich Julius (1802–1861)	163
STRAUSS Leo (1899–1973)	164
LIBERALIZM I LIBERTARIANIZM	166
ACTON John Emerich Edward Dalberg (1834–1902)	166
BENTHAM Jeremy (1748–1832)	169
BERLIN Isaiah, sir (1909–1997)	170
BUCHANAN James McGill (1919–2013)	171
CONSTANT Benjamin Henri de Rebecque (1767–1830)	172
CROCE Benedetto (1866–1952)	174
DEWEY John (1859–1952)	176
FAGUET Emile (1847–1916)	177
FRIEDMAN Milton (1912–2006)	178
HAYEK Friedrich August von (1899–1992)	179
HOBHOUSE Leonard Trelawney (1864–1929)	181
HOPPE Hans-Hermann (ur. 1949)	182
HUMBOLDT Wilhelm von (1767–1835)	183
LIPPMANN Walter (1889–1974)	184
MILL John Stuart (1806–1873)	185
MISES Ludwig von (1881–1973)	186
MULLER-ARMACK Alfred (1901–1978)	187
NOZICK Robert (1938–2002)	189
ORTEGA y Gasset Jose (1883–1955)	190
RAND Ayn (właśc. A.Z. Rosenbaum) (1905–1982)	192
RAWLS John (1921–2002)	193
ROPKE Wilhelm Theodor (1899–1966)	194
ROTHBARD Murray Newton (1926–1995)	195
RUSTOW Aleksander (1885–1963)	196
TOCQUEVILLE Alexis de (1805–1859)	197

NACJONALIZM, RASIZM I FASZYZM	199
ATATURK Kemal (1881–1938)	199
BRASILLACH Robert (1909–1945).....	200
CHAMBERLAIN Houston Stewart (1855–1927).....	201
CHOMEJNI Ruhollah, Sayyid Ruhollah Khomeini Musawi (1902–1989)	202
CORRADINI Enrico (1865–1931)	204
EVOLA Julius (1898–1974).....	205
FICHTE Johann Gottlieb (1762–1814).....	207
GENTILE Giovanni (1875–1944)	208
GOBINEAU Joseph Arhur de (1816–1882)	209
GUMPLOWICZ Ludwik (1838–1909)	210
HERCEN Aleksander Iwanowicz (1812–1870).....	211
HERZL Theodor (1860–1904)	212
HITLER Adolf (1889–1945).....	213
MOSLEY Oswald (1896–1980)	214
MUSSOLINI Benito (1883–1945)	216
ROCCO Alfredo (1875–1935)	217
ROSENBERG Alfred (1893–1946).....	218
NAUKA SPOŁECZNA KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO	219
HITZE Franz (1851–1921).....	219
JAN XXIII (Angelo Giuseppe Roncalli) (1881–1963)	221
JAN PAWEŁ II (Karol Wojtyła) (1920–2005).....	222
KETTELER Wilhelm Emanuel von (1811–1877).....	223
LAMENNAIS Hugues Felicite Robert de (1782–1855)	225
LEON XIII (Vincenzo Joacchimo Aloiso Pecci) (1810–1903)	226
MARCEL Gabriel (1889–1973)	228
MARITAIN Jacques (1882–1973)	229
MOUNIER Emmanuel (1905–1950).....	230
PAWEŁ VI (Giovanni Montini) (1897–1978)	231
PESCH Heinrich (1854–1926)	233
PIUS IX (Giovanni Maria Mastai Ferretti) (1792–1878).....	234
PIUS XI (Achilles Ratti) (1857–1939).....	235
PIUS XII (Eugenio Pacelli) (1876–1958)	236
VOGELSAK Karl Hermann Emil Rudolf von (1818–1890).....	238
PAŃSTWO I PRAWO WE WSPÓŁCZESNYCH ANALIZACH SOCJOLOGICZNYCH, PSYCHOLOGICZNYCH, EKONOMICZNYCH I FILOZOFICZNYCH	239
ADORNO Theodor Wiesengrund (1903–1969)	239
ARENDRT Hannah (1906–1975)	240
ARON Raymond (1905–1983).....	242
BURNHAM James (1905–1987)	243

COMTE August (1798–1857)	245
DAHRENDORF sir Ralf (1929–2009)	246
DERRIDA Jacques (1930–2004)	247
DURKHEIM Emile (1858–1917)	248
FOUCAULT Michel (1926–1984)	249
FREUD Sigmund (1856–1939)	250
FROMM Erich (1900–1980)	252
FUKUYAMA Francis (ur. 1952)	253
GADAMER Hans-Georg (1900–2002)	254
HABERMAS Jurgen (ur. 1929)	256
HUNTINGTON Samuel Philips (1927–2008)	257
JAMES William (1842–1910)	257
KEYNES John Maynard (1883–1946)	258
KING Martin Luther (1929–1968)	260
MICHELS Robert (1876–1936)	261
MOSCA Gaetano (1858–1941)	263
NIETZSCHE Friedrich Wilhelm (1844–1900)	264
NUCHAJEW Hoż Ahmed (ur. 1954)	266
PARETO Vilfredo (1848–1923)	267
POPPER Karl Raimund (1902–1994)	268
RORTY Richard (1931–2007)	269
ROSTOW Walt (1916–2003)	271
SARTRE Jean Paul (1905–1980)	271
SEN Amartya (ur. 1933)	273
SINGER Peter Albert David (ur. 1946)	274
SOROKIN Pitirim Aleksandrowicz (1889–1969)	276
SPENCER Herbert (1820–1903)	277
SPENGLER Oswald (1880–1936)	278
STIGLITZ Joseph (ur. 1943)	279
VEBLEN Thorstein Bunde (1857–1929)	281
WEBER Alfred (1868–1958)	282
WEBER Max (1864–1920)	283
POLSKA MYŚL POLITYCZNA OD XIX W.	
DO WSPÓŁCZESNOŚCI	284
ABRAMOWSKI Edward Józef (1868–1918)	284
BALICKI Zygmunt (1858–1916)	286
BOBRZYŃSKI Michał (1849–1935)	287
BUKOWIECKI Stanisław (1867–1944)	288
BUSZCZYŃSKI Stefan (1821–1892)	289
CYBICHOWSKI Zygmunt (1879–1946)	290
CZARTORYSKI Adam Jerzy (1770–1861)	292
CZUMA Ignacy (1891–1963)	293

DMOWSKI Roman (1864–1939)	294
GŁĄBIŃSKI Stanisław (1862–1941)	295
HOENE-WROŃSKI Józef Maria (1776–1853)	296
JASTRZĘBOWSKI Wojciech Bogumił (1799–1882)	298
JAWORSKI Władysław Leopold (1865–1930)	299
KOMARNICKI Waław (1891–1954)	300
KONECZNY Feliks Karol (1862–1949)	301
KORFANTY Wojciech (1873–1939)	303
KOŹMIAN Stanisław (1836–1922)	304
KRZECZKOWSKI Konstanty (1879–1939)	305
KRZYWICKI Ludwik (1859–1941)	306
KRZYŻANOWSKI Adam (1873–1963)	307
LEMKIN Rafał (1901–1959)	309
LIMANOWSKI Bolesław (pseudonim Janko Pokań) (1835–1935)	310
MACHAJSKI Jan Waław (1866–1926)	311
MALINOWSKI Bronisław Kasper (1884–1942)	312
PERETIATKOWICZ Antoni (1884–1956)	313
PETRAŻYCKI Leon (1867–1931)	314
PIASECKI Bolesław (1915–1979)	315
PIŁSUDSKI Józef Klemens (1867–1935)	316
POPIEL Paweł (1807–1892)	318
POPŁAWSKI Jan Ludwik (1854–1908)	319
RADLIŃSKA Helena (1879–1954)	319
RYBARSKI Roman (1887–1942)	321
SKARBEK Fryderyk (1792–1866)	322
SŁAWEK Walery Jan (pseudonim Gustaw, Kozak, Soplca) (1879–1939)	323
STAHL Zdzisław (1891–1981)	324
SZYMAŃSKI Antoni (1881–1942)	325
ŚWIĘTOCHOWSKI Aleksander (1849–1938)	326
TOWIAŃSKI Andrzej (1798/1799–1878)	327
WITOS Wincenty (1874–1945)	329
WOJCIECHOWSKI Zygmunt (1900–1955)	330
WRÓBLEWSKI Augustyn (1866–1913)	331
ZAWADZKI Władysław (1885–1939)	332
ZIELIŃSKI Józef (1861–1927)	333
ZNAMIEROWSKI Czesław (1888–1967)	334
ZNANIECKI Florian (1882–1958)	335
ZWEIG Ferdynand (1898–1988)	336
SOCJALIZM I KOMUNIZM	337
BABEUF François-Noel (1760–1797)	337
BERNSTEIN Eduard (1870–1932)	339

BEVERIDGE William Henry (1879–1963)	340
BLANC Louis (1811–1882)	341
BLANQUI Louis Auguste (1805–1881)	342
BRENTANO Lujo Ludwig Joseph von (1844–1931)	343
ENGELS Fryderyk (1820–1895)	344
FOURIER Charles (1772–1837)	345
GALBRAITH John Kenneth (1908–2006)	347
GANDHI Mohandas Karamchand (1869–1948)	348
GRAMSCI Antonio (1891–1937)	349
KAUTSKY Karl (1854–1938)	351
LABRIOLA Antonio (1843–1904)	352
LASSALLE Ferdinand (1825–1864)	354
LENIN Władimir Iljicz (Uljanow) (1870–1924)	355
MAO ZE-DONG (Mao Tse-tung) (1893–1976)	356
MARCUSE Herbert (1898–1979)	357
MARKS (Marx) Karol Henryk (1818–1883)	358
MYRDAL Gunnar (1898–1987)	359
OWEN Robert (1771–1858)	360
PLECHANOW Georgij Walentynowicz (1856–1918)	362
SAINT-SIMON Claude Henri de (1760–1825)	363
STALIN Józef (Józef Wissarionowicz Dżugaszwili) (1878–1953)	364
TROCKI Lew (Leon Dawidowicz Bronstein) (1879–1940)	365
WALZER Michael (ur. 1935)	366
TEORIA I PRAKTYKA INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ	368
ADENAUER Konrad (1876–1967)	368
COUDENHOVE-KALERGI Richard (1894–1972)	369
GAULLE Charles Andre de (1890–1970)	370
MONNET Jean (1888–1979)	372
SCHUMAN Robert (1888–1963)	373
TEORIA PRAWA	374
AUSTIN John (1790–1859)	374
CATHREIN Victor (1845–1931)	376
DUGUIT Leon (1859–1928)	377
DWORKIN Ronald (1931–2013)	378
FIELD David Dudley (1805–1894)	379
FINNIS John Mitchel (ur. 1940)	380
FRANK Jerome New (1889–1957)	381
FULLER Lon Luvouis (1902–1978)	382
HART Herbert Lionel Adolphus (1907–1992)	383
HOLMES Oliver Wendell (1841–1935)	385
HUBER Eugen (1849–1923)	386
IHERING (Jhering) Rudolf von (1818–1892)	387

JELLINEK Georg (1851–1911)	389
KELSEN Hans (1881–1973)	390
LLEWELLYN Karl Nickerson (1893–1962)	391
MAINE sir Henry James Sumner (1822–1888).	392
POLLOCK sir Frederick (1845–1937).	393
POUND Roscoe (1870–1964).	394
PUCHTA Georg Friedrich (1798–1846).	394
RADBRUCH Gustav (1878–1949).	395
RAZ Joseph (ur. 1939)	396
SAVIGNY Friedrich Karl von (1799–1861)	397
STAMMLER Rudolf (1856–1938)	398
VERDROSS-DROSSBERG Alfred (1890–1980).	399
WILD John (1896–1969)	400
WINDSCHEID Bernhard (1817–1892).	401